

P N I Ë L.

(Gen. 32 : 30).

WEEKBLAD VOOR HET CHRISTELIJK GEZIN.

Onder Redactie van Dr. J. H. Gunning J.Hs.

Abonnementsprijs per drie maanden franco aan huis..... f 0,95
 Abonnementsprijs voor het Buitenland en O.- en W.-Indië p. jaar, bij vooruitbet. f 4,80
 in 14-daagsche zending „ „ „ 3,80
 Zonderlinge nummers..... 0,10
 Afbestellingen alleen na afloop kwartaal.

Bureau van Administratie:
 PIETERSKERKKOORSTEEG 18
LEIDEN.
 Postrekening N°. 40336.
 Telefoonnummer 493.

Handels-Advertentiën per regel.... f 0,60
 Familie- en kleine Advert. 1-6 regels „ 1,50
 Iedere regel meer..... „ 0,25
 Dienstaanbiedingen per regel..... „ 0,20
 Groofere letter naar plaatsruimte.
 Advertentiën worden ingewacht uiterlijk Donderdagmorgen 8 uur aan het Bureau.

Zwaar geschut.

Nec deus intersit, nisi dignus vindice
 nodus inciderit. ¹⁾ HORATIUS.

„E^N hoe gaat het met S.?”

„Dank je. Het gaat hem goed. Hij is een aardige, goede kerel. En een knap docent. Jammer, dat hij altijd zoo poltert. De jongens hebben er op den duur maling aan en storen zich niet alleen niet aan zijn voortdurend gemopper, maar lokken het uit, omdat ze het zoo komiek vinden.”

Ik kende S. heel goed, een leeraar aan een middelbare school ergens in Duitschland. Hij is een beste vent, hartelijk, welwillend. Maar

¹⁾ Indien al de schoolmeesters, die „de School met den Bijbel” lezen, genoeg Latijn verstaan om zulk eene aanhaling te begrijpen, van mijne Pniël-lers darf ik dit niet te verwachten. Daarom stel ik ten hunnen behoeve dat wij hier een citaat hebben uit de beroemde brieven „ad Pisones” van den grooten Latijnschen dichter Horatius. Men kan deze woorden aldus omschrijven: „ook kome er geen god tusschen beide, tenzij er een knoop is, belangrijk genoeg om door een bepaaldelijk voor dit doel verschijnende godheid — den bekenden „deus ex machina” — onward te worden.” Nu moet ik dit laatste óók weer verklaren! Een „deus ex machina,” een god uit de tooneelmachine, kwam in de stukken van zekere schrijvers wel eens aan 't eind van een verhaal plotseling voor den dag, om aan het verhaal een slot te maken, omdat de „dichter” geen kans zag op natuurlijker wijze een ontknooping aan te brengen. Zoo iets komt ook nu nog wel eens voor in romans van den tweeden rang, ja — zelfs in christelijke boeken. (G.)

hij houdt van mopperen en uitvaren, van opspelen, van dikke woorden gebruiken. Wij lachen er om, als hij aan den gang is, hij is vaak geestig in zijn vuurwerk. Maar aan zijn woord wordt niet veel waarde gehecht en zijn oordeel wordt altijd gegeven in een vorm, dat het niet te gebruiken is. Er is wel een kern van waarheid in zijne opmerkingen, maar de stijl, waarin ze gegeven worden, is barok ¹⁾ of misschien wel rococo. ¹⁾ En dat gaat je toch op den duur vervelen.

Op school komt dat veel voor. Er zijn heel wat polteraars. Menschen, die opspelen, standjes geven, oogenblikkelijk op hun paardje zijn, iemand het jak uitvegen, te dikke woorden gebruiken, te veel vermanen en op een toon, alsof een doodzonde was begaan. Hun invloed is niet groot. De jongens luisteren er niet naar. Ik herinner mij uit mijn eigen jongenstijd, hoe wij wel eens trachtten een standje uit te lokken. Wij kregen indertijd onze standjes — klassikaal uitgedeeeld dan — onder de bijbelles. En omdat we daarvoor gebruikten het Handboek der gewijde Geschiedenis van Kurtz, wiens naam we kurtzs uitspraken, heette bij ons een generaal standje een Kurtz. „Hij kreeg een Kurtz” beteekende dus: hij kreeg een standje. „Ik ga even een Kurtzje knappen” beteekende „Ik moet bij den baas komen om een standje te krijgen” of ook wel: „Ik ga naar de bijbelles.”

Eens hadden we strafwerk. En we hadden het gemaakt. Maar niet alleen hadden we de les uitgeschreven, maar die tevens fraai geïl-

¹⁾ Twee zonderlinge bouwstijlen. (G.)

184 2402

en vaak door den Booze aangevochten over haar zielstoestand. Maar in haar hart heeft Jezus toch de eereplaats en toen ik haar vroeg of zij aan Zijn liefde voor haar twijfelde, zei: „neen, dat kan ik immers niet! Hij heeft mij toch bij mijn eigen naam geroepen.” Ik heb met haar den 23en en den 42en Psalm gelezen en ik geloof dat ik haar verruimd en bemoedigd heb mogen verlaten.

Over andere, liefelijke en gezegende ontmoetingen, die ik hebben mocht, zwijg ik. Niet alle dingen kan men zoo aan iedereen mededeelen. Maar het bovenstaande schreef ik opzettelijk ter neer, opdat Gods kinderen toch maar veel zouden denken aan het woord: „Zaait aan alle wateren.” Zoovelen gaan met een ledig, verlangend hart door 't leven en zijn zoo dankbaar als ze eens worden toegesproken over hun eenwige behoeften en gewezen worden op den Heiland.

Morgen gaan wij weer naar 't vaderland terug. Het reizen vermoeit mij meer dan vroeger en ik zie op tegen de kleine besommeringen, daaraan verbonden. Maar hoe heerlijk is het anders met zijn gewone doen uit te komen en nieuwe mogelijkheden te ontvangen om van Jezus te spreken!

G.

Uit de Correspondentie.

Waarde Medebroeder,

Gij schrijft mij het volgende: „hebt gij Barth's Römerbrief gelezen en kunnen uitlezen? Ik heb het niet verder dan 50 bladzijden kunnen brengen. Ik weet dat gij in 't lezen nog al wat mans zijt, tenminste gij hebt Aalders' Mystiek óók doorgeworsteld, niet waar? Vertel mij echter eens of gij Barth begrijpen kunt. Mij is dit boek gesloten als met zeven zegelen.”

Ja, broeder ik heb het gelezen. Van a tot z. Kom maar eens bij mij kijken, en dan zult ge bijkans alle bladzijden met potloodstreepjes versierd vinden, ten bewijze dat ik met aandacht dit geweldige boek gelezen heb. Maar ik zou u niet graag vertellen dat ik het begrepen heb.

Den nacht, volgende op den dag waarop ik de laatste bladzijde van den Römerbrief genoten had, heb ik een benauwden droom ge-

had. Zóó benauwd dat ik u hem nog getrouwelijk kan oververtellen.

Ik zag mijzelf in een holle, steenen badkamer en ik werd gedwongen een bad te nemen. Een cipier, op 't hoofd een pet, die „Barth's Römerbrief” op een rood lint te lezen gaf, had mij bevolen al mijne kleeren af te leggen. Barth had mij heel mijne theologische plunje ontnomen. Op een fluitje van den cipier kwamen een groot aantal „helpers” binnen en begonnen mij op alle denkbare wijzen te mishandelen. De een sloeg mij met een stok, de ander trapte mij op den buik, een derde richtte een slang, die gloeiend heet water spoot, op mijn armbody, een vierde goot mij emmers ijzig gletscherwater over de beenen, en inmiddels toeterden geweldige stemmen mij Barthiaansche paradoxen in het oor: alles is niets, recht op is horizontaal, zwart is identisch met wit, hel-lepijn met hemelvreugd. Ik dreigde mijn verstand te verliezen, maar een geluid, krachtiger dan tien saxofonen, bulderde mij toe: „nu begin je eerst recht te denken!” Ik werd veroordeeld zes pagina's uit den Römerbrief van buiten te leeren en de eindeloze vragen des meesters op het rijtje af op te zeggen. Inmiddels kon ik mij voorbereiden op een examen, waarop de cipier mij de juiste beteekenis zou vragen van kerk, religie, geloof, prediking, aanbidding, uitverkiezing, kortom van alle theologische termen, begrippen en formules, die alle van beteekenis veranderd zijn, sedert de Wijze van Münster ze heeft behandeld.

Van schrik en pijn werd ik wakker, amice frater, en met mijn slaap was het dien nacht onherroepelijk gedaan. Ik vermoed dat al die Russische tormenten, die ik zooeven beschreven heb, personificaties, objectieveeringen zijn van de angsten en moeiten, die de lezing van dezen commentaar mij berokkend heeft. Want ik wilde den professor begrijpen, en ik nam liever aan dat ik stapelgek was geworden dan dat deze reformator van heel onze protestantsche theologie aan het raaskallen, of wat zachter uitgedrukt: aan het doorslaan was. Maar ik zou niet durven beweren dat ik er achter ben gekomen, hoeveel eerlijke moeite ik mij ook gegeven heb. God is mij de groote onbekende gebleven, zooals Barth Hem ook zonder ophouden aldus predikt, maar men moet formeel een nieuwe taal geleerd hebben om deze

Barth'sche dialectiek te kunnen volgen. Ook moet men geweldig in de wereld-literatuur thuis zijn om zijn talloze toespelingen te verstaan, want hij spreekt even gemakkelijk over Augustinus en Calvijn als over Nietzsche, Dostojefski, Muck-Lamberty, Blüher, Grünwald, Overbeck, Kutter, Jülicher, Troeltsch, Tolstoy, Blumhardt-Epigonen en hoe al die auteurs, romanhelden of misdadigers nog verder heeten mogen. Weet nu waarlijk iedere doorsnee-Duitscher wat die „sog. Schädelwelt” is, al snapt hij wellicht terstond de finesse, wanneer er sprake is van een „ideaal mensch van het schema Ludendorf-Lenin en den ideaal mensch naar het schema Foerster-Ragaz?” Zoo zou ik minstens duizend verwijzingen kunnen opnoemen — men wordt er razend van! Ik had telkens onder het lezen van dit boek het gevoel dat al onze religieuze, ethische, kerkelijke, dogmatische, theologische voorstellingen en begrippen, als de kegels op een kegelbaan omvertuimelen, wanneer deze matador in het gooien den bal met meesterhand tusschen dat alles inwierp. Poef, paf, pom — daar liggen ze alle tegen den grond!

In deze paradoxale wereld van gedachten nu een paar maanden geleefd hebbende — elken morgen was ik van 6—8 met den Römerbrief bezig — ga ik half in paradoxen denken. En daarom zeg ik: „God beware mij voor alle theologie!” Mijn leven lang heb ik te vergeefs verlangd een goed theoloog te worden, een echte, een van God geleerde. Maar als ik nu begin in te zien hoe alles op zijn kop staat, en hoe al onze termen en dogmen het omgekeerde beteekenen van hetgeen 99 procent aller menschen kinderen er tot dusverre in gezien heeft, nu word ook ik door dezen demon aangegrepen en roep ik uit: „weg met de theologie!” in de hoop dat ik dan op pad kom om de ware theologie te vinden. De volkomen leegheid is eerst de ware volheid, totale onkunde baart zuivere kennis, het absoluut irrationeele is de zuivere ratio, de vernieling van alle commentaren op den Brief aan de Romeinen (de vier edities van Barth inluis) zal de grondvesting van de alléén-onfeilbare exegese van Paulus' Epistel doen voortkomen. En zoo zal ook voor mij uit de lezing van dit boek der raadselen, dat ik dichtgeslagen heb met de verzuchting: „ik

snap er haast niemendal van,” de moed geboren worden mijzelf op den schouder te kloppen en te zeggen: „nu heb je het boek heusch al aardig goed begrepen.” Zoo krijgt ook een arme beunhaas als ik vrijmoedigheid uit te roepen: anch' io son pittore!

Geen enkel woord behoudt zijn eigen, oorspronkelijke beteekenis. In dit opzicht is Barth wel een congeniale geest met Dr. Kuyper, die woorden als „ethisch,” „hervormd,” „modern” en wat dies meer zij in zulk een geheel ander licht leerde bezien, dat bijv. de meest onvervalscht-ethische met schrik en afgrijzen zich van zulk een „ethische,” als „de Heraut” hem jaren lang te aanschouwen gaf, zou afwenden. Voor een gewoon mensch was „religie” tot dusver iets moois en begeerlijks, maar Barth maakt haar tot een der meest verwerpelijke verschijnselen, die men denken kan. Evenzoo gaat het met de „kerk.” „Het heeft der kerk altijd aan God ontbroken. God ontbreekt haar, God zal haar altijd ontbreken. Wat zij najaagt is altijd een fantoom.” Heidenchristenen zijn niet meer christenen uit de heidenen, dit woord heeft slechts „demonstratieven zin,” duidt dus geen historische grootheid, geen totaal van psychologische individuen aan, maar... „de armoede, de naaktheid, de blindheid, de hopeloosheid der heidenen, in zoover zij in tegenstelling met de volheid, gezondheid, verzadigdheid en zekerheid van Israël den mensch, die in Christus uit genade uitverkoren is, aanduidt.” Het is werkelijk soms om wanhopig te worden, en vaak had ik des morgens — wanneer mijn bol gewoonlijk het helderst is — na een uur Barth gelezen te hebben het gevoel van een paar dozijn malen, op een wiek van een korenmolen gebonden, het lucht-ruim te zijn rondgedraaid. En wie meenen zou dat hij, tot de verklaring der ethiek van Paulus gekomen, wat meer verduwbare kost te verorberen krijgt dan de dogmatische exegese, wordt wel aanstonds ontvucht. Ik zou liever een jaar lang in den „tour de Constance” zijn opgesloten, met zes bekeerings-maniakken rond om mij redeneerend, dan een hoofdstuk als „Das Problem der Ethik” aan een halfdozijn gewone, verstandige mensen uit te leggen. Ik kan het niet begrijpen, hoe zeer ik mij er ook voor inspan. Is dat nu een bewijs mijner seniele aftakeling of ligt het aan iets anders?

Zamenhof beproefde in zijn Esperanto het leeren van een groot getal talen overbodig te maken, maar Barth vermeedert het Duitsch met een zeer moeielijk dialect; men leert als men Noorsch kent makkelijker den „riksmaal” dan de Barthiaansche taal, al kent men ook nog zoo goed Duitsch. Men moet ook zijn talloze toespelingen en Seitenhiebe („Deensche en Zweedsche dominees”) terstond kunnen vatten, anders tast men onophoudelijk in het duister. Van deze en dergelijke paradoxen wemelt het boek.

Wie deze gecompliceerde, saamgedrongen, vaak 20 tot 30 regels tellende zinnen, in goed, leesbaar, verstaanbaar Nederlandsch zou kunnen vertalen, mocht wel een viervoudig eere-doctoraat ontvangen: in de Nederlandsche en Duitse taal, in de Wijsbegeerte en in de Theologie, want alleen een universeel genie als een Alb. Schweitzer zou tot zulk een prestatie in staat zijn.

Ik ben in ééne permanente verbazing geweest over het uithoudingsvermogen van dezen professor. Ruim vijfhonderd bladzijden vol te schrijven in zulk pathetisch-praegnant-harts-tochtelijk-wijsgeerig-theologisch-militant-speculatief proza lijkt mij eene daad geweldiger dan het houden van 145 preeken over het gekrookte riet of twintig jaar president te zijn van een Poolschen Landdag.

Ziehier, waarde medebroeder, mijn eersten indruk u oprechtelijk medegedeeld. Maar... ik keur het strengelijk in u af dat gij de lectuur reeds bij de 50e bladzijde gestaakt hebt. Ik heb ze alle 521 gelezen, en als mijn hersenen een weinig tot rust zijn gekomen — denk aan mijn hierboven beschreven droom, een direct gevolg van mijn hersenvermoeienis! — ga ik Barth's Römerbrief ten tweeden male lezen. Maar dan niet in étappes van 10 à 15 bladzijden, maar hoogstens slechts 4 à 5 bladzijden daags; eer ik dit tranendal verlaat wil ik toch kunnen zeggen wat eigenlijk voor mij de vrucht dezer bestudeering geweest is. Want — alle scherts nu ter zijde! — dat wij toch in Barth met een geweldig denker en een formidabelen theoloog te doen hebben, is buiten twiifel. Een man die de halve godgeleerde wereld in beroering brengt en alle studeerende dominees (er zijn er óók wel, die zich aan studie niet bezondigen) mobiel maakt, zoodat het brochures, artikelen, monografiën,

protesten en adhaesiebetuigingen regent, die kan toch niet de eerste de beste zijn.

Integendeel, hij is ongetwijfeld een groot man, die een bepaalde boodschap te brengen heeft. Hij is — naar men zegt — zelf nog „im Werden begriffen,” groeiend en zich naar alle kanten verdiepend, maar gij komt telkens onder den machtigen indruk van zijn getuigenis. Gij leert er Gods wondere Schriftuur weer in een geheel nieuw licht door aanschouwen; mijn Bijbel wordt mij al weer geweldiger en onuitputtelijker door deze verrassende, verbazingwekkende exegese. Wel vroeger ik mij als dankbaar leerling van Prof. Doedes telkens af als ik mijn Griekschen tekst met zijn kataraktachtige woordenstromen vergeleek: „Staat er dat nu wel?” Maar dan zei ik maar telkens tot mijzelf: „hou je mond, luister naar wat deze gids te zeggen heeft en schort je oordeel voorloopig op!” Want werkelijk, we hebben hier met een gepassioneerden Godzoeker van doen!

Herzie dus uw fatale besluit het bij pag. 50 te laten, en kom dan, als gij den Römerbrief onder de knie hebt, eens praten met en logeeren bij uwen ouden collega uit Bilthoven. Want in een achtermiddagje komen wij dan niet klaar. Tot zoolang — Gode bevolen!

B. 19 Aug. 1929.

G.

In een Album.

VEEL kan de vriendschap vragen,

Want 't leven is zoo rijk,

Maar in één enkle bede

Ligt alles te gelijk;

't Is deez': dat Gods genade

Uw hart geheel verwint,

Opdat ge in vreugd en smarte

In God uw Vader vindt.

Wat u de toekomst schenke

Of roove naderhand,

Nooit kan zij u dan rooven

Het hemelsch vaderland.

Daarop dan hart en zinnen

Vertrouwend heenggericht,

Dan valt het gansche leven

En straks het sterven licht!

G.